

MANIFESTNA RAZINA PROMJENA U STRUKTURI DELINKVENCije MALODOBNIH U REPUBLICI HRVATSKOJ

Ljiljana Mikšaj - Todorović

Originalni znanstveni članak

Odsjek za socijalnu pedagogiju
Fakultet za defektologiju, Zagreb

UDK: 343.9
Zaprimljeno: 30. 09. 1993.

Sažetak

U radu se polazi od pretpostavke da se usprkos povećanom broju otkrivenih, prijavljenih malodobnih delinkvenata u 1992. godini, neće značajnije promijeniti unutarnja struktura kriminaliteta po vrstama krivičnih djela, socijalno-demografskim obilježjima počinitelja i njihovom recidivizmu. Hipoteza se testira obradom ovih informacija na temelju programa CONTAB i usporedbom dobijenih rezultata sa istovrsnima, za ranija razdoblja. Unutar niza zanimljivih spoznaja, među malodobnim delinkventima se u odnosu na ranije dugotrajno razdoblje, ističe porast udjela počinitelja imovinskih delikata kao i onih s mjestom prebivališta u urbanim centrima.

S druge strane, smanjen je udio počinitelja krvnih i seksualnih delikata, djevojaka i djece te počinitelja koji su ranije činili krivična djela.

Ove i druge konstatirane promjene u strukturi malodobničke delinkvencije promatrane su u svjetlu bitnih promjena koje se u Republici Hrvatskoj dešavaju na makrosocijalnom planu, naročito ratnih zbivanja i njihovih posljedica.

KLJUČNE RIJEČI: maloljetnička delinkvencija, Hrvatska, struktura

1. UVOD

Brojni autori i institucije u Republici Hrvatskoj često provode analize raznovrsnih obilježja kriminaliteta malodobnih osoba. Njihov cilj nije samo konstatiranje činjenica već i pokušaj da se sveobuhvatnom spoznajom problematike utječe na one društvene čimbenike koji se bave suzbijanjem i sprečavanjem pojave. Kako je delinkvencija malodobnika nužan nuzprodukt društvenih zbivanja, potrebni su konstantni napor u razvijanju tih čimbenika i unapređivanju njihova rada. Ovo se pitanje ponovo aktualizira naročito onda kada analize pokažu da je u nekom razdoblju došlo do drastičnijih promjena. Pri tome se ne misli samo na promjene u smislu povećanja broja malodobnih delinkvenata u odnosu na neko predhodno razdoblje, povećanje udjela djece među njima i slično, već jednako vrijedi i ako se zabilježi značajno povoljnija slika malodobničkog kriminaliteta, a globalna društvena situacija nije značajno povoljnije izmijenjena. U ovom drugom slučaju vjerojatno se usporedno radi o značajnije nepovoljnijoj slici tamne brojke kriminaliteta malodobnika. Tako proizlazi da je poželjna upravo relativno stabilna brojka otkrivenih krivičnih djela i počinitelja te unutar nje, stabilna struktura kriminaliteta po različitim obilježjima.

Prema brojnim istraživanjima ove problematike, podrobnije pobrojenim u monografiji autora Singer i

Mikšaj-Todorović (1989), čini se da se za jedno duže vremensko razdoblje doista može govoriti o takvom stabilitetu. Od novijih radova u kojima se raznovrsna obilježja malodobničkog kriminaliteta razmatraju usporedno za više godina unatrag, valja spomenuti rad Singera, Kuharić i Cajner (1992) koji konstatiraju da se, s izuzetkom 1991. godine, može zaključiti da se u proteklih devet godina radi o oscilacijama u kretanju broja prijavljenih malodobnika koje ne pokazuju niti uzlazni niti silazni trend. Neznatnost razlika iz godine u godinu, koja je u spomenutom radu izložena verižnim indeksom, upućuje autore na zaključak da se radi o oscilacijama koje su najvjerojatnije rezultat stjecaja niza slučajnih okolnosti te ne odražavaju promjene u osnovnim generatorima kriminaliteta malodobnika. Ista je situacija i sa strukturom kriminaliteta malodobnika po vrstama i broju krivičnih djela, dobnoj strukturi, suučesništvu i teritorijalnoj distribuciji. U 1991. godini riječ je o znatnijem padu broja prijavljenih malodobnih osoba, a autori ističu da je riječ o godini u kojoj je agresija na Republiku Hrvatsku sa svim posljedicama, postajala sve žešća a dio teritorija privremeno okupiran, te stoga na dobivenim podacima ne mogu temeljiti ocjene o početku silaznog trenda kretanja delinkvencije malodobnih delinkvenata. Za tu specifičnu godinu, međutim, učinjene su dvije analize strukture delinkvencije malodobnika i to socijalno-demografskih obilježja delin-

kvenata, vrste i modaliteta činjenja krivičnih djela te njihova recidivizma, i to posebno za imovinski kriminalitet (Mikšaj-Todorović, Butorac, 1993) a posebno za nasilnički (Butorac, Mikšaj-Todorović, 1994). U oba rada, potvrdom postojećih hipoteza, zapravo se, usprkos značajno umanjenom broju prijavljenih malodobnih osoba u odnosu na prethodne godine, potvrđuje njegova uobičajena i očekivana struktura.

U ovom radu analizira se struktura kriminaliteta malodobnika u 1992. godini. No, prije toga potrebno je napomenuti da je broj ukupno prijavljenih značajno povećan (N= 7 158) u odnosu na prethodne godine (naročito u odnosu na 1991, N= 4 667) iako se i dalje radi o ratnoj godini pa u uzorak stoga nisu ušle sve malodobne osobe s prebivalištem u Republici Hrvatskoj. Čini se da se s jedne strane mogu dovesti u vezu: početak ratnih zbivanja, strah za preživljavanje i preorijentacija zadataka organa otkrivanja delinkvencije, s privremenim naglim padom broja prijavljenih delinkvenata, a s druge strane: nastavak ratne situacije (barem na jednom dijelu teritorija), adaptacija na njega i sveukupno pogoršanje situacije na makrosocijalnom planu, s naglim porastom broja prijavljenih delinkvenata. U drugom slučaju, na žalost, vjerojatno nećemo moći govoriti samo o privremenom porastu.

2. CILJ I METODE RADA

2.1. Cilj rada

S obzirom na navedeno, cilj je rada da se u situaciji konstatiranog drastičnog porasta broja prijavljenih malodobnih delinkvenata u 1992. godini, utvrdi da li je u njemu došlo do promjena u strukturi njihove delinkventne aktivnosti prvenstveno vezanoj za: vrste krivičnih djela koja čine, socijalno-demografska obilježja počinitelja (spol, dob, karakteristike mjesta boravišta), neke modalitete činjenja djela (broj krivičnih djela, suučesništvo) te recidivizam (ranija prijavljivost i ranija sankcioniranost počinitelja radi krivičnih djela). Ova će se obilježja ispitati kako za cjelokupan otkriveni maloljetnički kriminalitet u 1992. godini, tako i zasebno za krivična djela protiv imovine odnosno krivična djela s elementima nasilja.

2.2. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika čini 7 158 osoba, mladih od 18 godina, koje su tijekom 1992. godine prijavljene nekome od državnih odvjetništava Republike Hrvatske radi počinjenih krivičnih djela. Za potrebe rada, taj je uzorak dodatno, podijeljen na dva subuzorka - prvi, koji se odnosi na ispitanike koji su počinili krivična djela protiv imovine (N1= 6 374) a drugi, na one koji su počinili krivična djela nasilja (N2= 440). Ukupan zbroj ispitanika obaju subuzoraka međutim, ne odgovara veličini

uzorka, jer su neka krivična djela (npr. razbojništvo i razbojničke krađe) istovremeno i imovinski delikt i delikt s elementima nasilja pa ih nalazimo i u jednom i u drugom subuzorku.

2.3. Uzorak varijabli

Temeljna varijabla, koja se promatra u relacijama sa svim ostalima je ona koja opisuje vrste krivičnih djela. U ukupnom uzorku u obzir su uzete slijedeće kategorije koje čine varijablu "Vrsta krivičnog djela": delikti protiv života i tijela i seksualni delikti; imovinski delikti; dovođenje u opasnost života i imovine i teška djela protiv opće sigurnosti; delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti; delikti protiv službenih osoba; te kategorija "ostalo". U subuzorcima koji se odnose samo na imovinske odnosno na delikte nasilja, kategorije ove varijable čine pojedinačna krivična djela prema člancima Krivičnog zakona.

2.4. Metoda obrade informacija

Podaci su obrađeni na manifestnoj razini i to na način da su najprije izračunate distribucije (apsolutne i relativne frekvencije) ispitanika po kategorijama svake od navedenih varijabli. Potom su na temelju programa CONTAB, za kojega su algoritam napisali Zlobec, Varga i Momirović (Varga, 1974) načinjene tablice kontingenције s pripadajućim parametrima.

3. HIPOTEZA

U radu se postavlja samo opća hipoteza da se usprkos povećanom broju prijavljenih malodobnih delinkvenata u 1992. godini, neće značajnije promijeniti unutarnja struktura kriminaliteta po vrstama i modalitetima krivičnih djela, socijalnodemografskim obilježjima počinitelja i njihovom recidivizmu. Drugim riječima, očekuje se statistički značajna povezanost između vrste krivičnih djela (u uzorku i subuzorcima) i ostalih navedenih obilježja, koja će biti u skladu s dosadašnjim saznanjima. Hipoteza će se testirati analizom informacija za 1992. godinu i usporedbom rezultata sa istovrsnim podacima za ranija razdoblja.

4. REZULTATI ISPITIVANJA I DISKUSIJA

4.1. Vrste krivičnih djela

U cjelokupnoj spoznaji o kriminalitetu malodobnih osoba, elementarna je ona da je, uglavnom zbog društvene pozicije mladih, riječ o dominantno imovinskom kriminalitetu. U našoj je zemlji već duže vrijeme omjer imovinskih delikata, u ukupnoj masi otkrivenih i prijavljenih krivičnih djela koja čine

malodobne osobe, otprilike četiri petine. To potvrđuju analize za ranije razdoblje od 1976. do 1979. godine, potom za 1980. godinu (Singer, Poldrugač, Mikšaj-Todorović, 1985, str.24), za razdoblja od 1984. do 1988. i od 1986. do 1990. godine (Singer, Mikšaj-Todorović, Stanić, 1992) te za godinu 1991. (Singer, Kuharić, Cajner, 1992).

Za 1992. godinu može se konstatirati određeno povećanje udjela imovinskih delikata među otkrivenim prijavljenim krivičnim djelima malodobnih delinkvenata. Naime, udio ovih delikata iznosi 89.1% što znači da možemo govoriti o udjelu imovinskih delikata u ukupnom kriminalitetu malodobnih osoba od devet desetina.

Vrste krivičnih djela za koja su prijavljene malodobne osobe u 1992. godini

	Delikti protiv života i tijela i seksualni delikti	Imovinski delikti	čl. 153. i 162. dovođ. u opasn. života i imov. i teška dj. protiv opće sigurnosti	čl. 163. i 168. delik. protiv sig. prometa i opće sigurnosti	čl. 193, 198, 209 delik. protiv službenih osoba	Ostala krivična djela	UKUPNO
aps %	130 1.8	6374 89.1	164 2.3	175 2.4	99 1.4	216 3.0	7158 100

Gore spomenuta istraživanja zabilježila su naravno udio i ostalih vrsta krivičnih djela. Tako se za razdoblje od 1976. do 1979. godine, govori o 7.3 % počinitelja delikata protiv života i tijela te 1.7% počinitelja seksualnih delikata (zajedno 9 %) ; u 1980. godini spominje se 3% počinitelja krivičnih djela protiv života i tijela i 1 % počinitelja seksualnih delikata (zajedno 4 %) ; dok se u 1991. godini (kada se i ukupan broj prijavljenih vidljivo smanjuje) bilježi tek 0.6 % počinitelja krivičnih djela protiv života i tijela i 0.5% počinitelja seksualnih delikata (zajedno tek 1.1%). Moguće je konstatirati konstantno samnjenje tipičnih nasilničkih delikata (krvnih i seksualnih) kroz godine i njihov relativno mali udio u 1992.

4.2. Spol

Distribucije delinkvenata po spolu u svim zemljama pokazuju da je ženski kriminalitet po obimu mnogo manji od muškog. Naročito je to slučaj kod kriminaliteta malodobnih osoba. Podaci za različita razdoblja variraju ali je Constant još 1949. godine utvrdio da u onim kulturama gdje se žena nalazi pod većom kontrolom obitelji, ona čini krivična djela malog intenziteta društvene opasnosti, dok u zemljama u kojima je proces izjednačavanja spolova odmakao znatno dalje, ženski kriminalitet raste i približava se po svojim obilježjima, muškom (Constant, 1949). Ranija istraživanja malodobničke delinkvencije koja su u obzir uzela spol počinitelja (Singer, Poldrugač, Mikšaj-Todorović, 1985; Singer, Mikšaj-Todorović, 1989; Mikšaj-Todorović, 1987) bilježe uglavnom udio djevojaka među prijavljenim malodobnim osobama od oko 7 %. Već 1991. godine taj se udio smanjuje. Prema analizama Mikšaj-Todorović, Butorac (1993) i Butorac,

(1994), djevojke sudjeluju u činjenju imovinskih delikata sa svega 3.6 % a u činjenju nasilničkih delikata sa 5.5 %.

U 1992. godini udio djevojaka među malodobnim počiniteljima krivičnih djela je samo 3.2 %, pri čemu kod imovinskih delikata 2.8 % a kod nasilničkih 2.3 %.

Udio ispitanika po spolu i vrsti krivičnih djela u 1992. godini

	Ukupno prijavljeni	samo za delikte protiv imovine	samo za delikte nasilja
muško	97.0%	97.2%	97.7%
žensko	3.2%	2.8%	2.3%

Tablice 1, 2 i 3 u prilogu rada, odnose se na analizu povezanosti vrste krivičnog djela i spola ispitanika kako u cjelokupnom uzorku tako i u dva pripadajuća subuzorka. Zanimljivo je konstatirati da je u ukupnom uzorku kao i u subuzorku koji se odnosi samo na počinitelja imovinskih delikata, povezanost među varijablama statistički značajna, mada uz niske korelacije, dok u subuzorku koji obuhvaća samo počinitelje delikata nasilja, to nije slučaj.

Promatramo li cjelokupan uzorak (tablica 1) vidjet ćemo da djevojke koje u njemu participiraju tek sa 3.2 %, relativno dvostruko više od toga sudjeluju u činjenju

krivičnih djela protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti te ostalih krivičnih djela koja nisu pojedinačno predviđena ispitivanjem jer nisu za malodobne osobe niti tipična. Može se dakle, reći da distribucija djevojaka u ukupnom uzorku ne odgovara općoj slici malodobničkog kriminaliteta, što je argument više davno izrečenim tvrdnjama različitih autora da se ženskom (posebice malodobničkom) kriminalitetu treba posvetiti posebna pažnja. Uostalom, i istraživanje Mikšaj-Todorović (1987) ukazalo je na bitno različite kriminogene čimbenike kod djevojaka u odnosu na dječake, počinitelje krivičnih djela u Republici Hrvatskoj.

Subuzorak koji se odnosi samo na počinitelje imovinskih delikata (tablica 2) karakterizira udio djevojaka od samo 2.8 %. Pri tome su one relativno najznačajnije zastupljene među počiniteljima krađe, te sitne krađe, utaje ili prevare. U djelima koja zahtijevaju i određenu razinu fizičkog aktiviranja ili agresivnosti (razbojništvo, oduzimanje motornog vozila ili oštećenje tuđe stvari) uopće ih nema ili pak sudjeluju s najviše 1 %.

Nije utvrđena statistički značajna povezanost između spola i vrste nasilničkih delikata među čijim počiniteljima djevojke sudjeluju tek sa 2.3 %.

4.3. Dob

Pripadanje ispitanika određenoj dobnoj skupini mnogo govori o obilježjima malodobničkog kriminaliteta. Malodobništvo se u pravnim sustavima određuje, s malim izuzetkom, isključivo temeljem kalendarskog uzrasta - godinama starosti. Ako izraz "malodobnik" treba značiti da je u pitanju bio-psihički i socijalno nezrela ili nedovoljno zrela ličnost, onda formalni kriteriji nisu dovoljni niti sasvim sigurni za utvrđivanje stupnja zrelosti. Do 1980. godine, sudeći prema podacima (Mikšaj-Todorović, 1987, str.170), jedna trećina svih malodobnih osoba prijavljenih radi počinjenog krivičnog djela, odnosila se na djecu dok su stariji i mladi malodobnici relativno ravnopravno podijeljeni u dvije grupe (uz nešto veće učešće starijih). Prema brojnim analizama dobi prijavljenih malodobnih delinkvenata, taj je omjer bio aktuelan i u slijedećih desetak godina (Singer, Mikšaj-Todorović, 1989). U 1991. godini, kada se bilježi iznenađujući pad ukupnog broja prijavljenih malodobnih osoba, među počiniteljima imovinskih delikata taj je omjer zadržan (31.1 % djece) dok je među počiniteljima nasilničkih delikata naravno, pomaknut prema većem udjelu malodobnih osoba (10.1 % djece) (prema Mikšaj-Todorović, Butorac, 1993. i Butorac, Mikšaj-Todorović, 1994).

Udio ispitanika po dobi i vrsti krivičnih djela u 1992. godini

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za delikte nasilja
dijete	25.9%	27.3%	20.4%
malodobna osoba	74.1%	72.7%	79.5%

U analiziranoj godini međutim, ne može se kao do sada govoriti o jednoj trećini udjela djece u ukupnom prijavljenom kriminalitetu malodobnika, već se taj broj približava, bolje reći smanjuje na jednu četvrtinu. Međutim, udio djece među počiniteljima nasilničkih delikata znatno je povećan u odnosu na prethodne godine.

Tablice 4,5 i 6 u prilogu, odnose se na analizu relacija između dobi ispitanika i vrste krivičnih djela. U tablici 4 analizira se dob u odnosu na vrste svih počinjenih delikata i može se konstatirati da je veza među varijablama statistički značajna iako ne i visoka. Prema očekivanju, djeca su relativno najzastupljenija (u usporedbi s malodobnicima) među počiniteljima imovinskih delikata kao i kod dovođenja u opasnost života i imovine i djela protiv opće sigurnosti. Ovo posljednje naime, javlja se kao očekivano povećanje s početkom i trajanjem rata na prostorima Republike Hrvatske.

Analiziramo li dob ispitanika u relaciji samo s vrstom imovinskih delikata pri čemu je veza statistički značajna (tablica 5) vidjet ćemo da su djeca (u odnosu na malodobnike) relativno najzastupljenija među počiniteljima krađe, oštećenja tuđe stvari i prikrivanja. Riječ je dakle o deliktima slabijeg intenziteta društvene opasnosti u kojima istovremeno nije nužna upotreba fizičke snage.

Među počiniteljima delikata nasilja djeca se u odnosu na malodobne osobe, javljaju kao relativno najbrojniji počinitelji krivičnog djela dovođenja u opasnost života i imovine i teških djela protiv opće sigurnosti. Kod svih ostalih delikata zastupljena su znatno manje od malodobnika, kako u relativnom tako čak i u apsolutnom smislu. Ovo ujedno objašnjava i prethodno dobijenu informaciju o povećanju udjela djece u sveukupnom nasilničkom kriminalitetu, koje se očividno iscrpljuje uglavnom u ovom deliktu a koji je dobrim dijelom omogućen ratnom situacijom i dostupnošću različitih prilika ali i sprava koje u dječjoj dobi lako mogu postati opasne za život, tijelo i opću sigurnost.

4.4. Obilježja mjesta boravišta

Obilježja mjesta boravišta malodobnih delinkvenata odnose se zapravo na prostornu raspodjelu kriminaliteta jer je poznato da najveći broj malodobnih osoba čini krivično djelo u mjestu svog prebivališta. U svezi s tim, često se izučavaju razlike koje se javljaju u pogledu manifestiranja kriminalne aktivnosti u urbanim i ruralnim područjima. Brojne analize u raznim zemljama došle su do saznanja da se kriminalitet kao posebna društvena pojava na dosta specifičan način javlja u gradskim i seoskim sredinama.

Tako je 1980. godini oko polovica prijavljenih osoba ispod 18 godina života boravila na selu (43.9 %), u Zagrebu 15.6 %, u sjedištu okružnog suda 23.1 % a u sjedištu općine 17.4 %. Pri tome je čak 21.3 % ispitanika počinilo krivično djelo izvan mjesta svog boravišta (Mikšaj-Todorović, 1987). Računamo li na jedan dio takvih ispitanika, usporedivi su i odgovarajući podaci za razdoblje od 1988. do 1990. godine (Singer, Kuharić, Cajner, 1992, str.19). Ipak, ukazuje se tendencija pomaka broja prijavljene djece i malodobnika u pravcu urbanih centara. Ovo potvrđuju i podaci za 1991. godinu u kojoj točno polovica ispitanika, počinitelja i imovinskih i nasilničkih delikata, boravi u sjedištu okružnog suda, oko četvrtine (relativno nešto više nasilnika) u sjedištu općine, a četvrtina (relativno nešto manje nasilnika) u mjestu koje nije niti sjedište općine. Može se dakle, konstatirati da malodobni počinitelji krivičnih djela danas relativno češće borave u u urbanim sredinama nego ranije, a li je vrlo vjerojatno da je ova slika uvjetna jer jedan dio, uglavnom ruralnog teritorija Republike Hrvatske, zbog ratnih okolnosti nije obuhvaćen ispitivanjem a i koncentracija prognanih i izbjeglih malodobnih osoba najveća je u gradovima.

Udio ispitanika po obilježjima mjesta boravišta i vrsti krivičnih djela u 1992. godini

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za nasilničke delikte
sjedište okružnog suda	53.8%	54.9%	56.8%
sjedište općine	21.8%	22.0%	15.2%
niti sjedište općine	24.4%	23.0%	28.0%

Vrlo slična slika kao u 1991. godini, ali pomaknuta u pravcu urbanih sredina, u odnosu na dugotrajno ranije razdoblje, dobija se i u 1992. godini tijekom koje dominiraju uglavnom slične makrosocijalne okolnosti usko vezane uz ratnu situaciju.

U tablicama 7, 8 i 9 koje se nalaze u prilogu, u relacije su stavljeni obilježja mjesta boravišta i vrste krivičnih djela kako za ukupno prijavljene počinitelje tako i odvojeno za počinitelje imovinskih odnosno nasilničkih delikata. Tablica 7 ukazuje na slabije izraženu ali statistički značajnu povezanost između vrste krivičnog djela općenito i obilježja mjesta boravišta ispitanika. Proizlazi da delikte protiv života i tijela te seksualne delikte relativno najčešće čine ispitanici s mjestom boravišta koje je sjedište okružnog suda, dok su dovođenje u opasnost života i imovine te djela protiv opće sigurnosti i neka druga djela (u tablicama ne posebno predviđena) češće produkt ponašanja tzv. seoske omladine. Davno uvriježeni stereotipi o podjeli kriminaliteta na urbani i ruralni, više ne vrijede. Autori se radije bave socijalno-ekonomskim stupnjem razvoja društva ili dijelova društva i njegovom vezom s kriminalitetom (Burnham, 1990; Carranza, 1990; Queloz, 1990). U radu Mikšaj-Todorović (1992) pokušava se otkriti kakve su i kolike veze između latentnih dimenzija socijalno-ekonomskog razvoja i najvažnijih varijabli kriminalnog ponašanja malodobnika za osamnaestogodišnje razdoblje u Hrvatskoj. Posebno je dobivena očevitna veza između ključnih indikatora socijalno-ekonomskog razvoja i imovinskog kriminaliteta. Ostale veze pokušavaju se osvijetliti analizom socijalno-ekonomsko-kulturoloških elemenata pojedinih teritorija. Pomak krvnih, seksualnih i imovinskih delikata ka urbanom mjestu boravišta počinitelja ne mora se dominantno ticati ekonomskih, socijalnih i kulturoloških obilježja gradske sredine u kojoj je i stupanj socijalne kontrole manji, već i specifične ratne situacije uslijed koje dijelovi uglavnom ruralnog teritorija nisu ušli u istraživanje a velik broj mladih iz tih područja već je radi mogućnosti nastavka daljnjeg školovanja izbjegao ili bio prognan baš u urbane sredine.

U svjetlu navedenih okolnosti razmotrit ćemo tablicu 8 koja se odnosi na povezanost između vrste imovinskih delikata (dominantno prisutnih u urbanim sredinama) i obilježja mjesta boravišta ispitanika. Doista, iako je veza među varijablama statistički značajna, jedino što se analizom tablice egzaktnije može zaključiti je da su u sjedištima okružnih sudova, u odnosu na ostala mjesta, relativno znatno prisutnija razbojništva i razbojničke krađe, oduzimanje motornog vozila i prikrivanje, dok su druga djela distribuirana relativno podjednako ili opet na "štetu" sjedišta okružnih sudova.

Tablica 9 ukazuje na statistički značajnu povezanost između vrsta delikta nasilja i obilježja mjesta boravišta ispitanika. Tako ispitanici s mjestom boravišta koje je sjedište okružnog suda relativno izuzetno često ispoljavaju nasilničko ponašanje uz činjenje razbojništva i razbojničkih krađa, nanošenjem teških tjelesnih ozljeda, sudjelovanjem u tučnjavi i sprečavanjem rada službene osobe za razliku od ostalih ispitanika, dok oni s mjestom boravišta u ruralnim područjima relativno najčešće dovode u opasnost život i imovinu te opću sigurnost.

Iz prezentiranoga proizlazi da je strogo urbana sredina danas mnogo rizičnija ne samo po broju malodobnih delinkvenata koji se iz nje regrutiraju već i po tome što oni relativno češće ispoljavaju znatno teže oblike imovinskog kriminaliteta (razbojništvo, razbojničku krađu, oduzimanje motornog vozila) kao i niz različitih nasilničkih ponašanja, nego ostali ispitanici.

4.5. Broj izvršenih krivičnih djela

Ispitivanjem broja izvršenih krivičnih djela dobija se u stvari uvid u intenzitet kriminalne aktivnosti počinitelja. Poznato je da je taj intenzitet kod punoljetnih osuđenih osoba manji nego što je intenzitet kriminalnog ponašanja malodobnika (Singer, Kuharić, Cajner 1992, str.27). U masi punoljetnih osoba pravomoćno osuđenih u Hrvatskoj u razdoblju od 1977. do 1980. godine (N=95 367) pronađeno je 89.4 % počinitelja jednoga krivičnog djela, 5.7 % onih koji su počinili dva i četiri krivična djela te 8% onih koji su počinili tri krivična djela. Intenzitet kriminalne aktivnosti zbog krivičnih djela protiv imovine nešto je veći, ali još zaostaje za intenzitetom takve aktivnosti u malodobnih.

Na istraživanju u Zagrebu, na uzorku od 5 054 prijavljenih malodobnih osoba utvrđene su statistički značajne veze između dobne skupine i vrste krivičnih djela s jedne te broja počinjenih djela s druge strane (Singer i sur., 1980). Starije malodobne osobe čine relativno više krivičnih djela nego mlade i djeca. Među malodobnim osobama koje su počinile imovinske delikte relativno je mnogo više onih koji su počinili dva ili više krivičnih djela nego kod počinitelja ostalih delikata. Djeca i malodobnici međutim, često budu otkrivni već nakon izvršenja prvog krivičnog djela, pa stoga i nema nove kriminalne aktivnosti.

U 1991. godini na području Republike Hrvatske ukupno je prijavljeno 71.3 % djece i malodobnika zbog jednoga počinjenog djela (Singer, Kuharić, Cajner, 1992). Za izvršenje veše od šest krivičnih djela prijavljeno je 6.2 % malodobnika, što ukazuje na relativno nizak intenzitet kriminalne aktivnosti. Općenito se može konstatirati da su malodobnici prijavljeni zbog krivičnih djela protiv života i tijela, protiv dostojanstva ličnosti i morala te zbog teških djela protiv javnog prometa, učinili samo

jedno krivično djelo. Intenzitet kriminalne aktivnosti nešto je veći nego u prosjeku kod krivičnih djela teške krađe i razbojništva odnosno razbojničke krađe pa autori upućuju na zaključak da se upravo kod tih vrsta imovinskih delikata radi o osobama s jače izloženom sklonošću delinkventnom ponašanju.

Međutim, analizom odvojene grupe počinitelja krivičnih djela samo protiv imovine, odnosno onih koji su počinili samo nasilničke delikte, dobijeni su za 1991. godinu dodatni podaci. Među malodobnim počiniteljima imovinskih delikata koji djelo čine jednom (Mikšaj-Todorović, Butorac, 1993) relativno su najviše zastupljeni počinitelji krivičnog djela krađe, oduzimanja motornog vozila te sitne krađe, utaje i prevare. Nema krivičnog djela koje bi, među navedenima, bilo zastupljeno relativno znatno češće kao ono koje se čini više puta. Među malodobnim počiniteljima nasilničkih delikata koji djelo čine jednom (Butorac, Mikšaj-Todorović, 1994) zastupljeni su svi počinitelji krivičnog djela ubojstva, sudjelovanja u tučnjavama i seksualnih delikata. Veći broj djela ističe se samo kod razbojništava i razbojničkih krađa.

Udio ispitanika po broju i vrsti krivičnih djela u 1992. godini

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za delikte nasilja
jedno djelo	75.8%	73.4%	90.4%
dva djela	8.2%	8.7%	6.6%
tri do pet djela	8.7%	9.8%	2.0%
šest djela	3.3%	3.7%	0.9%
više od šest djela	3.9%	4.4%	0

Čini se da se i dalje može govoriti o niskom intenzitetu kriminalne aktivnosti malodobnih delinkvenata. Negdje oko tri četvrtine njih čini krivično djelo jednom, a ako promatramo samo delikte nasilja tada se djela čine jednokratno čak u devet desetina slučajeva. Nasilnički delikti se i inače višestruko čine relativno znatno rjeđe nego imovinski.

U tablicama 10, 11 i 12 promatrane su relacije između vrste krivičnih djela općenito te vrste imovinskih i nasil-

ničkih delikata odvojeno sa brojem krivičnih djela. Vrsta i broj krivičnih djela statistički su značajno povezani.

U tablici 10, koja obuhvaća grubo grupirana sva analizirana djela, po relativno najvećem broju djela ističu se jedino imovinski delikti. Promatramo li počinitelje samo imovinskih delikata (tablica 11) među počiniteljima teških krađa ima relativno najviše onih koji djelo čine više puta. Ostala se djela ne ističu bitno po tom kriteriju. U tablici 12 uzeti su u obzir samo počinitelji nasilničkih delikata. Među njima se, po relativno najvećem učešću ispitanika koji čine više krivičnih djela, ističu počinitelji razbojništva i razbojničke krađe (dva do šest djela), sprečavanja rada službene osobe i nasilničkog ponašanja (dva djela).

Dobijeni rezultati mogu se smatrati odgovarajućima u odnosu na ranije analize.

4.6. Suučesništvo

S obzirom da je druženje vrlo izražena karakteristika mladih ljudi nije iznenađujuće da se i krivična djela često čine u suučesništvu. Dapače, u literaturi je često zastupano motrište da djeca i malodobne osobe koje same čine krivična djela obično imaju negativniju kriminološku prognozu od onih koji su delikte počinili u grupi (Brauneck, 1961; Meyer, 1956). S druge strane, utjecaj grupe prilikom izvršenja djela može biti presudan za njegove teže posljedice. Raniji podaci pokazuju da djelo u suučesništvu čini dvije trećine malodobnih delikvenata i to najčešće kod nasilničkih delikata (sprečavanja rada službene osobe, nasilničkog ponašanja, seksualnih delikata, razbojništava ali i sitnih krađa). Oko 60 % svih malodobnih osoba koje su djelo počinile u suučesništvu, učinile su ga s jednim ili dva suučesnika, oko 15 % s tri a oko 24 % s četiri ili više njih a što bi u slučaju postojanja unutarnje kohezije grupe moglo imati neke karakteristike malodobničke bande, tim prije što su njihova djela uglavnom nasilnički delikti protiv javnog reda i pravnog saobraćaja, nasilničko ponašanje te sprečavanje rada službene osobe.

U 1991. godini, promatramo li samo imovinske delikte, u suučesništvu se čine uglavnom teške krađe, a samostalno se oduzimaju motorna vozila (Mikšaj-Todorović, Butorac 1993). Ovi podaci odgovaraju istovrsnima za razdoblje od 1976. do 1979. godine (Singer, Mikšaj-Todorović, 1989, str. 85). Kad su u pitanju samo nasilnički delikti, podaci za 1991. godinu potvrđuju ranije navedena pravila (Butorac, Mikšaj-Todorović, 1994). Naime, među promatranim krivičnim djelima ističe se samo krivično djelo ubojstva koje ispitanik čini sam. Za krivično djelo sudjelovanja u tučnjavi karakterističan je relativno manji broj suučesnika (najviše dvoje) a kod seksualnih delikata, razbojništava, razbojničkih krađa, sprečavanja rada službene osobe i nasilničkog ponašanja, nalazimo uglavnom i više od četiri suučesnika.

Udio ispitanika po broju suučesnika i vrsti krivičnog djela za 1992. godinu

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za delikte nasilja
sam	33.0%	29.1%	47.0%
s jednim suučes.	23.8%	24.7%	25.9%
s dva suučes.	16.0%	17.2%	10.2%
s tri suučes.	11.3%	11.9%	11.4%
s četiri i više suučes.	16.0%	17.1%	5.4%

I za analiziranu godinu vrijedi da u ukupnoj malodobničkoj delinkvenciji (kao i u velikom dijelu koji se odnosi na imovinske delikte) počinitelji u dvije trećine slučajeva čine djela u suučesništvu i to relativno najčešće s jednim suučesnikom ali dosta često i sa više njih. Jedino kod nasilničkih delikata otprilike polovica ispitanika djelo čini samostalno, te je relativno nešto manje onih koji ga čine s dva ili s četiri i više suučesnika.

U tablicama 13, 14 i 15 analizira se povezanost između vrste krivičnog djela kako u cjelokupnoj masi prijavljenih počinitelja u 1992. godini tako i zasebno među počiniteljima imovinskih i nasilničkih delikata, s jedne strane te broja suučesnika, s druge.

Tablica 13 informira nas o statistički značajnoj, relativno čak i dobro izraženoj povezanosti među varijabala, pri čemu se među svima navedenim, po relativno najčešćem i najvećem broju suučesnika, ističu samo imovinski delikti. Promatramo li samo subuzorak počinitelja imovinskih delikata (tablica 14) potvrdit će se da se krivično djelo prikrivanja relativno najčešće čini samostalno a oduzimanja motornog vozila samostalno ili najviše s jednim suučesnikom. Razbojništvo i razbojnička krađa relativno najčešće ipak zahtijevaju jednog suučesnika, a teška krađa njihov vrlo velik broj.

U okviru nasilničkog delinkventnog ponašanja (tablica 15) relativno se najčešće uz suučesnika čini ubojstvo i dovođenje u opasnost života i imovine te opće sigurnosti, no sa većim brojem suučesnika čine se seksualni delikti, razbojništva te sprečavanje rada službene osobe i nasilničko ponašanje.

Ovakva je slika relativno konstantna za dulji niz godina i u 1992. godini nije promijenjena.

4.5. Ranija prijavljivost i sankcioniranost za krivična djela

U ovom radu povratništvo ili recidivizam promatrani su kroz dvije varijable. Prva se odnosi na raniju prijavljivost malodobnih ispitanika bez obzira da li je uslijedila sankcija (kriminološki pristup), a druga se odnosi samo na one kojima je izrečena neka, bilo zavodska ili izvanzavodska sankcija (penološki pristup). Prva varijabla, čije kategorije daju podatak o starosti ispitanika u vrijeme ranije prijavljivosti šira je i prema tome, subsumira onu koja se odnosi na sankcije. Za područje kriminaliteta problemi povratništva općenito spadaju među najznačajnije probleme. Ono predstavlja povećanu društvenu opasnost zbog svoje postojanosti, nepretanog porasta, ali i specifičnih karakteristika svojih protagonista koji su naročito opasni za okolinu. Rezultati brojnih istraživanja dokazuju velik utjecaj demografskih čimbenika na kretanje recidivizma. Žene manje participiraju među povratnicima ali zato mlađi delinkventi imaju mnogo veće šanse za "ponovni pad" od onih starije dobi. Čini se da je znatno veća učestalost recidivizma kod nekih krivičnih djela, a posebno se tu ističu imovinski delikti, djela protiv života i tijela i i neka druga kojima je immanentno nasilničko ponašanje (Žakman-Ban, 1992, str. 107). Dok je u razdoblju između 1962. i 1972. godine među prijavljenim malodobnim osobama u Hrvatskoj bilo 7 % recidivista (doduše ranije sankcioniranih) već u godinama 1982. i 1983. bilježimo podatak o 12-16 % što se u ovom slučaju odnosi na ranije prijavljivane osobe (Singer, Poldrugač, Mikšaj-Todorović, 1985, str. 82 i 83).

U 1991. godini među malodobnim počiniteljima imovinskih delikata bilo je čak 43.7 % ranije prijavljenih radi počinjenog krivičnog djela, a 13.8 % ranije sankcioniranih (Mikšaj-Todorović, Butorac, 1993). U istoj godini, među malodobnim počiniteljima delikata nasilja bilježimo 30.8 % ranije prijavljenih te 15.7 % ranije sankcioniranih.

Udio ranije prijavljivanih ispitanika po vrsti krivičnog djela u 1992. godini

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za delikte nasilja
nije prijavljivan	66.1%	64.5%	70.4%
samo kao dijete	10.2%	10.9%	5.7%
samo kao mladb.	17.1%	17.4%	19.3%
kao dijete i mladb	6.6%	1.8%	1.7%

Udio ranije sankcioniranih ispitanika po vrsti krivičnog djela u 1992. godini

	ukupno prijavljeni	samo za imovinske delikte	samo za delikte nasilja
nije sankcioniran	89.8 %	89.4 %	85.1 %
samo izvan zavodski	5.1 %	5.1 %	7.4 %
samo zavodske OM	3.4 %	3.6 %	5.7 %
obje vrste mjera	1.7 %	1.8 %	1.7 %

Ako do sada prezentirane podatke o recidivizmu malodobnika u Republici Hrvatskoj želimo ukratko interpretirati, treba reći da udio povratnika među svim prijavljenima, s vremenom drastično raste (s početka 80-ih na početak 90-ih sa jedne petine na jednu trećinu svih prijavljenih) te da je relativno najviši upravo u 1991. godini kada se bilježi drastičan pad ukupnog broja otkrivenih malodobnih delinkvenata. Obrnuto, u 1992. godini, u kojoj je prisutan drastičan porast ukupnog broja otkrivenih delinkvenata, udio recidivista (naročito među počiniteljima imovinskih delikata) se nešto smanjuje.

Tablice 16, 17 i 18 u prilogu ovoga rada informiraju nas o vezama između dobi ranije prijavljivosti ispitanika i vrste krivičnog djela povodom kojega su prijavljeni u 1992. godini, pri čemu se posebno iskazuju još i oni prijavljeni samo za imovinske odnosno za nasilničke delikte.

Promatramo li vezu između informacije o ranijoj prijavljivosti ispitanika i vrsta krivičnih djela među ukupno prijavljenim malodobnim osobama (tablica 16) vidjet ćemo da je ona statistički značajna mada ne baš dobro izražena. Pri tome se ističe jedino subuzorak ispitanika koji su u 1992. godini prijavljeni radi imovinskog delikta a koji su relativno nešto češće u razdoblju djetinjstva ili malodobništva prijavljivani radi činjenja krivičnih djela. Pretpostavka je da se i tada radilo o imovinskim deliktima.

U tablici 17 izdvojeni su samo počinitelji imovinskih delikata. Povezanost između vrste delikta i dobi ranije prijavljivosti statistički je značajna mada slabo izražena. Iz analize informacija pristječe da su jedino počinitelji razbojništva i razbojničke krađe kao i oduzimanja motornog vozila, relativno češće bili prijavljivani za krivična djela i to istovremeno i kao djeca i kao malodobnici. Ova krivična djela mogu se dakle, smatrati vrstom ponašanja najrizičnijom za postojanje prethodne delinkventne karijere počinitelja.

U tablici 18 izdvojeni su samo počinitelji krivičnih djela s elementima nasilja, a vrsta krivičnog djela statistički je

značajno i dosta dobro povezana s dobi ranije prijavljivosti ispitanika. Da krivična djela nasilja nisu kod malodobnih osoba samo slučaj ili jednokratni incident, pokazuje činjenica da je dio počinitelja svih vrsta nasilničkih delikata ranije bio prijavljivan radi počinjenih krivičnih djela. Pri tome su počinitelji ubojstva, seksualnih delikata i dovođenja u opasnost života i imovine te opće sigurnosti, relativno češće nego što participiraju u cjelokupnom uzorku, ranije bili prijavljeni samo kao djeca, a počinitelji razbojništva i razbojničke krađe, perzistirali su u činjenju krivičnih djela i kao djeca i kao malodobne osobe.

U tablicama 19 i 20, ispituje se povezanost između vrste krivičnog djela (zasebno kod počinitelja imovinskih i počinitelja nasilničkih delikata) i vrste ranijih sankcija prema ispitanicima, ukoliko ih je bilo.

Veza između varijable koja definira vrstu krivičnih djela temeljem grupiranja različitih članaka Krivičnog zakona a obuhvaća lepezu svih krivičnih djela koja čine malodobne osobe te varijable koja opisuje ranije sankcije, nije statistički značajna. Međutim, promatramo li imovinske delikte a potom i delikte s elementima nasilja zasebno, tada su veze statistički značajne. Tako među počiniteljima imovinskih delikata (tablica 19) ima relativno više počinitelja teških krađa, razbojništva i razbojničkih krađa te oduzimanja motornog vozila, koji su ranije sankcionirani izvanzavodskim i/ili zavodskim odgojnim mjerama u odnosu na ukupno učešće subuzoraka tih počinitelja u promatranom uzorku.

Počinitelji većine djela s elementima nasilja (tablica 20) mogu se relativno dobrim dijelom svrstati među ranije sankcionirane. Naime, dok su počinitelji krvnih delikata te osoba nasilničkog ponašanja (uz sprečavanje rada službene osobe) ranije bili sankcionirani izvanzavodskim i zavodskim odgojnim mjerama, dotle su počinitelji razbojništva i razbojničke krađe, sankcionirani uglavnom samo jednom (bilo kojom) vrstom sankcija, a počinitelji teške tjelesne povrede i sudionici u tučnjavi, uglavnom samo izvanzavodskima. Upravo tim redom možemo zaključivati i o budućem delinkventnom ponašanju malodobnih nasilnika-počinitelja pojedinih vrsta krivičnih djela i postaviti pitanje adekvatnosti njihova tretmana s obzirom da su već iskusili izvanzavodski, zavodski ili čak obje vrste tretmana, a u 1992. godini ih ipak ponovo nalazimo među počiniteljima (vrlo teških) krivičnih djela.

5. ZAKLJUČAK

Otkriveni kriminalitet malodobnih osoba u Republici Hrvatskoj dulji je niz godina uz ne tako značajne oscilacije, predstavljao pojavu sa nizom konstantnih obilježja. Izuzetak je činila 1991. godina kada se bilježi

izraziti pad broja prijavljenih delinkvenata, što se uglavnom može pripisati ratnim zbivanjima i u svezi s njima nemogućnosti obuhvaćanja cjelokupnog teritorija u ispitivanju s jedne strane, te većoj usmjerenosti instrumenata države na obrambene zadaće nego na korištenje i afirmaciju pravne legislative. No, usprkos tome, unutarnja struktura kriminaliteta (osim nešto povećanog intenziteta društvene opasnosti delikata protiv imovine i njihovih počinitelja) uglavnom je održavala poznatu sliku. Tim prije, u 1992. godini, kada dolazi do određene stabilizacije rada državnih institucija (a još uvijek istraživanjem nije bilo moguće pokriti cjelokupni teritorij Replike) nisu bile očekivane veće promjene u strukturi kriminaliteta malodobnih osoba, osim možda nešto povećanog broja otkrivenih počinitelja.

Rezultati provedene analize za 1992. godinu pokazuju međutim, drastično povećan apsolutni broj malodobnih osoba prijavljenih zbog počinjenoga krivičnog djela, ne samo u odnosu na prethodnu godinu koja je specifična, već i na cjelokupan dotadašnji trend.

Unutar njegove strukture naziru se nadalje, neke značajnije promjene. Tako se, u odnosu na ranija razdoblja, povećava udio počinitelja imovinskih delikata u cjelokupnom kriminalitetu malodobnika i to sa uobičajenih četiri petine na gotovo devet desetina, dok se istovremeno smanjuje udio nekih nasilničkih delikata (krvnih i seksualnih). Udio djevojaka, koji se niz godina smatrao konstantnim (oko 7%) čak i u 1991. godini kada je ukupan broj otkrivenih malodobnih delinkvenata bio znatno samanj, u godini analize se prepolovio. Međutim, i u tako reduciranom broju, malodobne počiniteljice ne slijede uobičajenu distribuciju po vrstama krivičnih djela, već se uglavnom grupiraju oko krivičnih djela vezanih za prometne i "ostale" delikte. Promatraju li se samo počiniteljice imovinskih delikata, one se iscrpljuju samo na lakšim djelima.

Što se tiče udjela djece, koji je tipično iznosio jednu trećinu svih prijavljenih, u analiziranoj godini on se smanjuje na jednu četvrtinu, ali se ujedno povećava njihov udio među počiniteljima delikata s elementima nasilja. Posebnost je (kao i u 1991. godini) njihovo visoko učešće u činjenju krivičnih djela protiv opće sigurnosti, što se u radu podrobnije elaborira u svezi s čimbenicima koje je proizvela ratna situacija.

Mjesto boravišta malodobnih delinkvenata u 1992. godini znatno je češće strogo urbana sredina nego ranije, uz koncentraciju najtežih imovinskih i nasilničkih delikata, no takvoj je slici vjerojatno također znatno, pridonijela ratna situacija koja je s jedne strane onemogućila ispitivanje na jednom, uglavnom manje urbaniziranom dijelu teritorija Republike, a s druge, su ispitivanjem obuhvaćene mnoge mlade osobe koje su u grad bile prisiljene migrirati.

Što se povratništva tiče, dobijena je prilično interesantna slika. Broj malodobnih povratnika u posljednjih deset godina konstantno ali ravnomjerno raste i najviši je upravo u 1991. godini kada je ukupan broj prijavljenih drastično smanjen, a na "normalu" se vraća u analiziranoj godini.

Zaključno se može reći da su podaci u analiziranoj godini indikator ne samo daljeg porasta broja malodobnih delinkvenata u Republici Hrvatskoj, već i promjena u strukturi delinkvencije.

LITERATURA

1. Brauneck, A. (1961): Entwicklung jugendlicher Straftater. Hamburg
2. Burnham, R., W. (1990): Crime, development and contemporary criminology. U: Zvekić (Ed.): Essays on Crime and Development, UNICRI, Rome.
3. Butorac, K, Lj., Mikšaj-Todorović (1994): Neka obilježja nasilničkog kriminaliteta mladih u Republici Hrvatskoj. Revija za kriminalistiku in kriminologiju. Ljubljana (u tisku).
4. Carranza, E. (1990): Development and crime prevention: reflections on Latin America. U: Zvekić (Ed): Essays on crime and development, UNICRI, Rome.
5. Constant, J. (1949): Elements de criminologie. Liege.
6. Meywer, F. (1956): Ruckfallprognose bei unbestimmt verurteilten Jugendlichen. Bonn.
7. Mikšaj-Todorović, Lj., K., Butorac (1993): Neke specifičnosti imovinskog kriminaliteta maloljetnika. Policija i sigurnost. (u tisku).
8. Mikšaj-Todorović, Lj. (1987): Obiteljske i socio-demografske karakteristike maloljetnih delinkvenata u SR Hrvatskoj i povezanost s nekim oblicima poremećaja u ponašanju. Disertacija. Fakultet za defektologiju Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.
9. Mikšaj-Todorović, Lj. (1990): Promjene kanoničkih relacija socijalno-ekonomskog razvoja i kriminaliteta punoljetnih osoba u Hrvatskoj u osamnaestogodišnjem razdoblju. Defektologija 28,1- 2, suplement, 57-93.
10. Singer, M., Lj., Mikšaj-Todorović (1989): Delinkvencija mladih. Globus, Zagreb.
11. Singer, M., M., Kuharić, I., Cajner (1992): Stanje, kretanje, struktura i teritorijalna distribucija kriminaliteta maloljetnih osoba u Republici Hrvatskoj. Policija i sigurnost, 1, 1-2, 1-30.
12. Singer, M., Z., Poldrugač, Lj., Mikšaj-Todorović (1985): Kriminalitet djece i maloljetnika. Sveučilište u Zagrebu. Zagreb.
13. Singer, M., Lj., Mikšaj-Todorović, N., Stanić(1992): Analiza nekih obilježja kriminaliteta maloljetnika u Republici Hrvatskoj s posebnim naglaskom na vrste krivičnih djela i mjesto njihova izvršenja. Policija i sigurnost 1, 3, 157-173.
14. Singer, M., i sur. (1980): Struktura i teritorijalna rasprostranjenost kriminaliteta maloljetnika u Zagrebu. USIZ socijalne zaštite grada Zagreba - Zavod za socijalni rad - SRCE. Zagreb.
15. Žakman-Ban, V. (1992): Povratništvo-uvijek aktualan krivičnopravni, kriminološki i penološki problem. Defektologija 28, 1, 93-111.

PRILOG

Tablica 2

Vrsta imovinskog delikta – spol

	MUŠKO	ŽENSKO	SVEGA
čl. 130. Krađa	988 15.9 94.5	58 32.2 5.5	1046 16.41
čl. 131. Teška krađa	4468 72.1 97.5	113 62.8 2.5	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	92 1.5 98.9	1 0.6 1.1	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	204 3.3 100.0	0 0.0 0.0	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	285 4.6 99.0	3 1.7 1.0	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa, utaja ili prevara	22 0.4 95.6	1 0.6 4.3	23 0.4
čl. 150. Prikriivanje	135 2.2 97.1	4 2.2 2.9	139 2.2
UKUPNO	6194 97.2	180 2.8	6374
PEARSON	HI – KVADRAT	40.6560	
Q (I/J)	STUPANJ SLOBODE	5	
Q (J/I)	PR HI – KVADRAT / DF	.0000	
Q (I,J)	PERASON'S C	.0796	
	CRAMER'S R	.0799	

Tablica 3

Vrsta nasilničkog delikta – spol

	MUŠKO	ŽENSKO	SVEGA
čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	19 4.4 95.0	1 10.0 5.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	92 21.4 97.9	2 20.0 2.1	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna oblju- ba s djetetom, bludne radnje	16 3.7 100.0	0 0.0 0.0	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	92 21.4 98.9	1 10.0 1.1	93 21.1
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost ži- vota i imovine, teška dje- la protiv opće sigurnosti	160 37.2 97.6	4 40.0 2.4	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	51 11.9 96.2	2 20.0 3.8	53 12.5
UKUPNO	430 97.7	10 2.3	440
PEARSON	HI – KVADRAT	1.1909	
Q (I/J)	STUPANJ SLOBODE	3	
Q (J/I)	PR HI – KVADRAT / DF	.7552	
Q (I,J)	PERASON'S C	.0520	

Tablica 4

Vrsta krivičnog djela – dob

	DIJETE	MALO- LJETNIK	SVEGA
Delikti protiv života i tjela i seksualni delikti	12 0.6 9.2	118 2.2 90.8	130 1.8
Imovinski delikti	1741 94.1 27.5	4633 87.3 72.7	6374 89.0
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost ži- vota i imovine, teška dje- la protiv opće sigurnosti	63 3.4 38.4	101 1.99 61.6	164 2.3
čl. 163. i 168. Delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti	11 0.6 6.3	164 3.1 93.7	175 2.4
čl. 193., 198. i 209. Delikti protiv službenih osoba	3 0.2 3.0	96 1.8 97.0	99 1.4
Ostala krivična djela	21 1.1 9.7	195 3.7 90.3	216 3.0
UKUPNO	1851 25.9	5307 74.1	7158
PEARSON	HI – KVADRAT	130.4899	
Q (I/J)	STUPANJ SLOBODE	5	
Q (J/I)	PR HI – KVADRAT / DF	.0000	

Tablica 5

Vrsta imovinskog delikta – dob

	DIJETE	MALO- LJETNIK	SVEGA
čl. 130. Krađa	343 19.7 32.8	703 15.2 67.2	1046 16.4
čl. 131. Teška krađa	1214 69.7 26.5	3367 72.7 73.5	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	15 0.9 16.1	78 1.7 83.9	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	42 2.4 20.6	162 3.5 79.4	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	109 6.3 37.8	179 3.9 62.1	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa, utaja ili prevara	4 0.2 17.4	19 0.4 82.6	23 0.4
čl. 150. Prikriivanje	14 0.8 10.1	125 0.3 89.9	139 2.1
UKUPNO	1741 27.3	4633 72.7	6374
PEARSON	HI – KVADRAT	65.8914	
Q (I/J)	STUPANJ SLOBODE	6	
Q (J/I)	PR HI – KVADRAT / DF	.0000	
Q (I,J)	PERASON'S C	.1012	

Tablica 6

Vrsta nasilničkog delikta – dob

	DIJETE	MALO-LJETNIK	SVEGA
čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	1 1.1 5.0	19 5.4 95.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	10 11.1 10.6	84 24.0 89.4	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna oblju- ba s djetetom, bludne radnje	1 1.1 6.2	15 4.3 93.7	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	15 16.7 16.1	78 22.3 83.9	93 21.1
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost ži- vota i imovine, teška dje- la protiv opće sigurnosti	63 70.0 38.4	101 28.9 61.6	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	0 0.0 0.0	53 15.1 100.0	53 12.0
U K U P N O	90 20.4	350 79.5	440
PEARSON	HI – KVADRAT	57.6978	
Q (I/J)	.3082	STUPANJ SLOBODE	5
Q (J/I)	.5238	PR HI – KVADRAT / DF	.0000
Q (I,J)	.4160	PERASON'S C	.3405
		CRAMER'S R	.3621

Tablica 7

Vrsta krivičnog djela – karakteristike mjesta boravišta

	SJEDIŠTE OKRUŽNOG SUDA	SJEDIŠTE OPĆINSKOG SUDA	IZVAN SJEDIŠTA OKRUŽNOG I OPĆINSKOG SUDA	SVEGA
Delikti protiv života i tjela i seksualni delikti	82 2.1 63.1	18 1.1 13.9	30 1.7 23.1	130 1.8
Imovinski delikti	3499 90.8 54.9	1411 90.4 22.1	1464 83.9 23.0	6374 89.1
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	51 1.3 31.1	33 2.1 20.1	80 4.6 48.8	164 2.3
čl. 163. i 168. Delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti	67 1.7 38.3	53 3.4 30.3	55 3.1 31.4	175 2.4
čl. 193., 198. i 209. Delikti protiv službenih osoba	74 1.9 74.7	8 0.5 8.1	17 1.0 17.1	99 1.4
Ostala krivična djela	79 2.1 36.5	37 2.4 17.2	100 5.7 46.3	216 3.0
U K U P N O	3852 53.8	1560 21.8	1746 24.4	7158
PEARSON	HI – KVADRAT	161.3617		
Q (I/J)	.2004	STUPANJ SLOBODE	10	
Q (J/I)	.1439	PR HI – KVADRAT / DF	.0000	
Q (I,J)	.1722	PERASON'S C	.1485	

Tablica 8

Vrsta imovinskog delikta – karakteristike mjesta boravišta

	SJEDIŠTE OKRUŽNOG SUDA	SJEDIŠTE OPĆINE	NITI SJEDIŠTE OKRUŽNOG SUDA NITI OPĆINE	SVEGA
čl. 130. Krađa	506 14.5 48.4	223 15.8 21.3	317 21.6 30.3	1046 16.4
čl. 131. Teška krađa	2522 72.1 55.0	1052 74.6 23.0	1007 68.8 22.0	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	73 2.1 78.5	9 0.6 9.7	11 0.7 11.8	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	143 4.1 70.1	31 2.2 15.2	30 2.2 14.7	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	140 4.0 48.6	71 5.0 24.6	77 5.3 26.7	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa utaja ili prevara	16 0.5 69.6	3 0.2 13.0	4 0.3 17.4	23 0.4
čl. 150. Prikrivanje	99 2.8 71.2	22 1.6 15.8	18 1.2 12.9	139 2.2
UKUPNO	3499 54.9	1411 22.0	1464 23.0	6374
	PEARSON	HI – KVADRAT		98.4612
	Q (I/J) .1285	STUPANJ SLOBODE		12
	Q (J/I) .1249	PR HI – KVADRAT / DF		.0000
	Q (I,J) .1266	PERASON'S C		.1233
		CRAMER'S R		.0879

Tablica 9

Vrsta nasilničkog delikta – karakteristike mjesta boravišta

	SJEDIŠTE OKRUŽNOG SUDA	SJEDIŠTE OPĆINE	NITI SJEDIŠTE OKRUŽNOG SUDA NITI OPĆINE	SVEGA
Čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	11 4.4 55.0	3 4.5 15.0	6 4.9 30.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	64 25.6 68.1	12 19.7 12.8	18 14.6 19.1	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna obluba s djetetom, bludne radnje	7 2.8 43.7	3 4.5 18.7	6 4.5 37.5	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	73 29.2 78.5	9 13.4 9.7	11 8.9 11.8	93 21.1
čl. 153. i 162. Dovodenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	51 20.4 31.1	33 49.2 20.1	80 65.0 48.8	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	44 17.6 83.0	7 10.4 13.2	2 1.6 3.8	53 12.5
UKUPNO	250 56.8	67 15.2	123 28.0	440
	PEARSON	HI – KVADRAT		89.2319
	Q (I/J) .3693	STUPANJ SLOBODE		10
	Q (J/I) .4619	PR HI – KVADRAT / DF		.0000
	Q (I,J) .4156	PERASON'S C		.4106

Tablica 10

Vrsta krivičnog djela – broj izvršenih djela

	JEDNO	DVA	TRI DO PET	ŠEST	VIŠE OD ŠEST	SVEGA
Delikti protiv života i tjela i seksualni delikti	122 2.2 93.8	8 1.4 6.1	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	130 1.8
Imovinski delikti	4682 86.2 73.4	554 94.7 8.7	623 99.5 9.8	236 100.0 3.7	279 100.0 4.4	6374 89.0
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	156 2.9 96.3	6 1.0 3.7	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	164 2.3
čl. 163. i 168. Delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti	174 3.2 99.4	1 0.2 0.6	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	175 2.4
čl. 193., 198. i 209. Delikti protiv službenih osoba	92 1.7 92.3	7 1.2 7.1	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	99 1.4
Ostala krivična djela	204 3.8 94.4	9 1.5 4.2	3 0.5 1.4	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	216 3.0
UKUPNO	5432 75.8	585 8.2	626 8.7	236 3.3	279 3.9	7158
PEARSON		HI – KVADRAT		203.6028		
Q (I/J)	.2924	STUPANJ SLOBODE		20		
Q (J/I)	.2272	PR HI – KVADRAT / DF		.0000		
Q (I,J)	.2598	PERASON'S C		.1663		
		CRAMER'S R		.0843		

Tablica 11

Vrsta imovinskog delikta – broj izvršenih djela

	JEDNO	DVA	TRI DO PET	ŠEST	VIŠE OD ŠEST	SVEGA
čl. 130. Krađe	818 17.5 78.2	77 13.9 7.4	88 14.1 8.4	35 14.8 3.3	28 10.0 2.7	1046 16.4
čl. 131. Teška krađa	3217 68.7 70.2	421 76.0 9.2	500 80.3 10.9	193 81.8 4.2	250 89.6 5.5	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	71 1.5 76.3	9 1.6 9.7	9 1.4 9.7	4 1.7 4.3	0 0.0 0.0	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	175 3.7 85.8	10 1.8 4.9	18 2.9 8.8	0 0.0 0.0	1 0.4 0.5	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	251 5.4 87.1	31 5.6 10.8	2 0.3 0.7	4 1.7 1.4	0 0.0 0.0	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa, utaja, prevara	22 0.5 95.6	1 0.2 4.3	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	23 0.4
čl. 150 Prikrivanje	128 2.7 92.1	5 0.9 3.6	6 1.0 4.3	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	139 2.2
UKUPNO	4682 73.4	554 8.7	623 9.8	236 3.7	279 4.4	6374
PEARSON		HI – KVADRAT		152.0098		
Q (I/J)	.1887	STUPANJ SLOBODE		23		
Q (J/I)	.1911	PR HI – KVADRAT / DF		.0000		
Q (I,J)	.1899	PERASON'S C		.1526		
		CRAMER'S R		.0772		

Tablica 12

Vrsta nasilničkog delikta – broj izvršenih djela

	JEDNO	DVA	TRI DO PET	ŠEST	SVEGA
Čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	16 4.0 80.0	4 13.8 20.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	91 22.9 96.8	3 10.3 3.2	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna obluba s djetetom, bludne radnje	15 3.8 93.7	1 3.4 6.2	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	71 17.8 76.3	9 31.0 9.7	9 100.0 9.7	4 100.0 4.3	93 21.6
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	158 39.7 96.3	6 20.7 3.7	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	47 11.8 88.7	6 20.7 11.3	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	53 12.5
UKUPNO	398 90.4	29 6.6	9 2.0	4 0.9	440
PEARSON		HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R	50.0994 8 .0000 .3197 .1948		

Tablica 13

Vrsta krivičnog djela – suučesništvo

	SAM	S JEDNIM SUUČESNIKOM	S DVA SUUČESNIKA	S TRI SUUČESNIKA	S ČETIRI I VIŠE SUUČESNIKA	SVEGA
Delikti protiv života i tjela i seksualni delikti	69 2.9 53.1	28 1.6 21.5	9 0.8 6.9	18 2.2 13.8	6 0.5 4.6	130 1.8
Imovinski delikti	1852 78.6 29.1	1575 92.4 24.7	1096 95.8 17.2	759 93.6 11.9	1092 95.4 17.1	6374 89.0
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	99 4.2 60.4	34 2.0 20.7	15 1.3 9.1	16 2.0 9.8	0 0.0 0.0	164 2.3
čl. 163. i 168. Delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti	174 7.4 99.4	1 0.1 0.6	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	175 2.4
čl. 193., 198. i 209. Delikti protiv službenih osoba	37 1.6 37.4	21 1.2 21.2	9 0.8 9.1	4 0.5 4.0	28 2.4 28.3	99 1.4
Ostala krivična djela	124 5.3 57.4	45 2.6 20.8	15 1.3 6.9	14 1.7 6.5	18 1.6 8.3	216 3.0
UKUPNO	2355 33.0	1704 23.8	1144 16.0	811 11.3	1144 16.0	7158
PEARSON		HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R	580.1136 20 .0000 .2738 .1423			
Q (I/J)	.4030					
Q (J/I)	.2372					
Q (I,J)	.3201					

Tablica 14

Vrsta imovinskog delikta – suučesništvo

	SAM	S JEDNIM SUUČESNIKOM	S DVA SUUČESNIKA	S TRI SUUČESNIKA	S ČETIRI I VIŠE SUUČESNIKA	SVEGA
čl. 130. Krađa	397 21.4 37.9	282 17.9 27.0	166 15.1 15.9	109 14.4 10.4	92 8.4 8.8	1046 16.4
čl. 131. Teška krađa	1177 63.5 25.7	1115 70.8 24.3	834 76.1 18.2	581 76.5 12.7	874 80.0 19.1	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	22 1.2 23.7	42 2.7 45.2	12 1.1 12.9	12 1.6 12.9	5 0.5 5.4	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	87 4.7 42.6	62 3.9 30.7	32 2.9 15.7	11 1.4 5.4	12 1.1 5.9	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	83 4.5 28.8	42 2.7 14.6	39 3.6 13.5	36 4.7 12.5	88 8.1 30.6	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa, utaja, prevara	8 0.4 34.8	10 0.6 43.5	5 0.5 21.7	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	23 0.4
čl. 150 Prikriivanje	78 4.2 56.1	22 1.4 15.8	8 0.7 5.8	10 1.3 7.2	21 1.9 15.1	139 2.2
UKUPNO	1852 29.1	1575 24.7	1096 17.2	759 11.9	1092 17.1	6374
	PEARSON Q (I/J) .2186 Q (J/I) .1708 Q (I,J) .1947	HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R			280.8724 24 .0000 .2054 .1050	

Tablica 15

Vrsta nasilničkog delikta – suučesnika

	SAM	S JEDNIM SUUČESNIKOM	S DVA SUUČESNIKA	S TRI SUUČESNIKA	S ČETIRI I VIŠE SUUČESNIKA	SVEGA
Čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	15 7.2 75.0	5 4.4 25.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	47 22.7 50.0	19 16.7 20.2	6 13.3 6,4	16 32.0 17.0	6 25.0 6.4	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna obljava s djetetom, bludne radnje	7 3.4 43.7	4 3.5 25.0	3 6.7 18.7	2 4.0 12.5	0 0.0 0.0	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	22 10.6 23.7	42 36.8 45.2	12 26.7 12.9	12 24.0 12.9	5 20.8 5.4	93 21.1
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	99 47.8 60.4	34 29.8 20.7	15 33.3 9.1	16 32.0 9.8	0 0.0 0.0	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	17 8.2 32.1	10 8.8 18.9	9 20.0 17.0	4 8.0 7.5	13 54.2 24.5	53 12.0
UKUPNO	207 47.0	114 25.9	45 10.2	50 11.4	24 5.4	440
	PEARSON Q (I/J) .3763 Q (J/I) .3991 Q (I,J) .3863	HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C			99.7253 19 .0000 .4298	

Tablica 16

Vrsta krivičnog djela – ranija prijavljivost za krivična djela

	NIJE PRIJAVLJIVAN	SAMO KAO DIJETE	SAMO KAO MALOLJKETNIK	KAO DIJETE I KAO MALO- LJETNIK	SVEGA
Delikti protiv života i tjela i seksualni delikti	84 1.8 64.6	6 0.8 4.6	37 3.0 28.5	3 0.6 2.3	130 1.8
Imovinski delikti	4114 86.9 64.5	693 95.2 10.9	1108 90.7 17.4	459 96.8 7.2	6374 89.0
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	136 2.9 82.9	12 1.6 7.3	15 1.2 9.1	1 0.0 0.6	164 2.3
čl. 163. i 168. Delikti protiv sigurnosti prometa i opće sigurnosti	156 3,5 89.1	3 0.4 1.7	14 1.1 8.0	2 0.4 1.1	175 2.4
čl. 193., 198. i 209. Delikti protiv službenih osoba	75 1.6 75.8	3 0.4 3.0	16 1.3 16.2	5 1.0 5.0	99 1.4
Ostala krivična djela	169 3.6 78.2	11 1.5 5.1	32 2.6 14.8	4 0.8 1.8	216 3.0
UKUPNO	4734 66.1	728 10.2	1222 17.1	474 6.6	7158
	PEARSON Q (I/J) .1950 Q (J/I) .1416 Q (I,J) .1683	HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R		117.7083 15 .0000 .1272 .0740	

Tablica 17

Vrsta imovinskog delikta – ranija prijavljivost za krivična djela

	NIJE PRIJAVLJIVAN	SAMO KAO DIJETE	SAMO KAO MALOLJKETNIK	KAO DIJETE I KAO MALO- LJETNIK	SVEGA
čl. 130. Krađa	687 16.7 65.1	144 20.8 13.8	146 13.2 14.0	69 15.0 6.6	1046 16.4
čl. 131. Teška krađa	2872 69.8 62.7	498 71.9 10.9	863 77.9 18.8	348 75.8 7.6	4581 71.9
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	53 1.3 57.0	4 0.6 4.3	24 2.2 25.8	12 2.6 12.9	93 1.5
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	123 3.0 60.3	22 3.2 10.8	35 3.2 17.2	24 5.2 11.8	204 3.2
čl. 137. Oštećenje tuđe stvari	250 6.1 86.8	17 2.4 5.9	17 1.5 5.9	4 0.9 1.4	288 4.5
čl. 144. Sitna krađa, utaja ili prevara	17 0.4 73.9	2 0.3 8.7	4 0.4 17.4	0 0.0 0.0	23 0.4
čl. 150. Prikriivanje	112 2.7 80.6	6 0.9 4.3	19 1.7 13.7	2 0.4 1.4	139 2.2
UKUPNO	4114 64.5	693 10.9	1108 17.4	459 7.2	6374
	PEARSON Q (I/J) .1553 Q (J/I) .1500 Q (I,J) .1526	HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R		128.4693 18 .0000 .1406 .0820	

Tablica 18

Vrsta nasilničkog delikta – ranija prijavljivost za krivična djela

	NIJE PRIJAVLJIVAN	SAMO KAO DIJETE	SAMO KAO MALOLJKETNIK	KAO DIJETE I KAO MALO-LJETNIK	SVEGA
Čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	12 3.9 60.0	2 8.0 10.0	6 7.1 30.0	0 0.0 0.0	20 4.5
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	63 20.3 67.0	2 8.0 2.1	26 30.6 27.7	3 15.0 3.2	94 21.4
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna obluba s djetetom, bludne radnje	9 2.9 56.2	2 8.0 12.5	5 5.9 31.2	0 0.0 0.0	16 3.6
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	53 17.1 57.0	4 16.0 4.3	24 28.2 25.8	12 60.0 12.9	93 21.1
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	136 43.9 82.9	12 48.0 7.3	15 17.6 9.1	1 5.0 0.6	164 37.3
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	37 11.9 69.8	3 12.0 5.7	9 10.6 17.0	4 20.0 7.5	53 12.0
UKUPNO	310 70.4	25 5.7	85 19.3	20 4.5	440
PEARSON Q (I/J) .2771 Q (J/I) .3665 Q (I,J) .3218 HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C CRAMER'S R					
48.7897 12 .0000 .3159 .1923					

Tablica 19

Vrsta imovinskog delikta – ranije sankcije

	NIJE BILO	VANZAVODSKE	ZAVODSKE	I VANZAVODSKE I ZAVODSKE	SVEGA
čl. 130. Krađa	648 15.6 92.2	34 14.3 4.9	13 7.7 1.8	8 9.4 1.1	703 15.2
čl. 131. Teška krađa	2992 72.2 88.9	172 72.3 5.1	135 79.9 4.0	68 80.0 2.0	3367 72.7
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojnička krađa	52 1.3 66.7	10 4.2 12.8	13 7.7 16.7	3 3.5 3.8	78 1.7
čl. 136. Oduzimanje motornog vozila	141 3.4 87.0	11 4.6 6.8	7 4.1 4.3	3 3.5 1.8	162 3.5
čl. 137. Oštećenje tuđe stavri	172 4.1 96.1	4 1.7 2.2	1 0.6 0.6	2 2.3 1.1	179 3.9
čl. 144. Sitna krađa, utaja ili prevara	19 0.5 100.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	0 0.0 0.0	19 0.4
čl. 150. Prikrivanje	117 2.8 93.6	7 2.9 5.6	0 0.0 0.0	1 1.2 0.8	125 2.7
UKUPNO	4141 89.4	238 5.1	169 3.6	85 1.8	4633
PEARSON Q (I/J) .1279 Q (J/I) .1861 Q (I,J) .1570 HI – KVADRAT STUPANJ SLOBODE PR HI – KVADRAT / DF PERASON'S C					
78.2175 15 .0000 .1289					

Tablica 20

Vrsta nasilničkog delikta – ranije sankcije

	NIJE BILO	VANZAVODSKE	ZAVODSKE	I VANZAVODSKE I ZAVODSKE	SVEGA
Čl. 35. i 36. Ubojstvo i ubojstvo na mah i u pokušaju	14 4.7 73.7	1 3.8 5.3	3 15.0 15.8	1 16.7 5.3	19 5.4
čl. 41./1,2,3, čl. 43. Teška tjelesna povreda i smrt, sudjelovanje u tučnjavi	74 24.6 88.1	9 34.6 10.7	1 5.0 1.2	0 0.0 0.0	84 24.0
čl. 83., 87/3 i 89. Silovanje, nasilna obljava s djetetom, bludne radnje	14 4.7 93.3	0 0.0 0.0	1 5.0 6.7	0 0.0 0.0	15 4.3
čl. 132. i 133. Razbojništvo i razbojničke krađe	52 17.4 66.7	10 38.5 12.8	13 65.0 16.7	3 50.0 3.8	78 22.3
čl. 153. i 162. Dovođenje u opasnost života i imovine, teška djela protiv opće sigurnosti	98 32.9 97.0	2 7.7 2.0	1 5.0 1.0	0 0.0 0.0	101 28.9
čl. 193. i 198. Sprečavanje rada službene osobe, nasilničko ponašanje	46 15.4 86.8	4 15.4 7.5	1 5.0 1.9	2 33.3 3.8	53 15.1
UKUPNO	298 85.1	26 7.4	20 5.7	6 1.7	350
	PEARSON	HI – KVADRAT		48.1623	
	Q (I/J) .3020	STUPANJ SLOBODE		11	
	Q (J/I) .4998	PR HI – KVADRAT / DF		.0000	
	Q (I,J) .4009	PERASON'S C		.3478	
		CRAMER'S R		.2142	

LEVEL OF CHANGES MANIFESTED IN JUVENILE DELINQUENCY STRUCTURE IN THE REPUBLIC OF CROATIA

Summary

This paper is based on the presumption that there will be significant changes in crime structure, types and manner of crimes, social and demographic features of offenders and their recidivism, although the number of caught and reported juvenile delinquents increased in 1992. This hypothesis is tested by the elaboration of the information on the basis of the CONTAB programme and by comparison of the results obtained with the identical ones for previous periods. Among the number of interesting information on juvenile delinquents in comparison with the former long period, the increase of the proportion of offenders against property and those who live in urban centres has been observed.

On the other side, the proportion of sexual offenders, as well as the proportion of persons who commit crimes against life and body, and proportions of girls, children and recidivists have decreased.

Those and other changes established in the juvenile delinquency structure have been considered in the context of important macro-social changes in the Republic of Croatia, especially the war and its consequences.

KEY WORDS: juvenile delinquency, Croatia, structure